signo crucis se munit dicet in plemio · v · ptis ·

De altari ·

Altare in ecclesia pter tria fit prout sub eius dedicacione dicet · Sciendum autem est q noe primus deinde isaac abraham et iacob altaria edificasse leguntur que non aliud quā lapides erecti intelliguntur · sup quos sacrificia mactabāt que suppo sito igne cremabant · moyses eciā fecit altare de lignis sethim · et idē altare tuni amatis qd vestiuit auro purissimo put legit exo · xxv · et · xxvij · et · xxix · c · vbi eciam p omē forma ipius altaris · Salomon quoq sic legit · iij · regum · vij · c · prope finem altare aureum fabricauit · Ab his quidez antiquis patribz altaria modernorz sumpserūt exordium que in cornua quatuor erigunt quorz quedam vnius sunt lapidis quedam ex pluribus componunt · nempe altaria et are aliquociēs indifferēter nuemunt · interest tamē · Nam altare quasi alta res vel alta ara dicit in quo sacerdotes incensum adolebant · Ara quasi area idest plana vel ab ardore dicit quia in ea sacrificia ardebāt Et nota q multipliciter in scripturis legit altare vicz superius et inferius interius et exterius quorum eciā quodlibet duplex est · Altare superius est deus trinitas de quo legit · non ascēdes ad altare meū per gradus · est et altare supius ecclesia triumphans · de quo dicitur · tunc impones super altare tuū vitulos · Altare aūt inferiz est ecclesia militās de quo legit · Si altare lapideū feceris michi nō edificabis illud de sectis lapidibus · Est eciam altare inferius mēsa templi de qua dicit · Constituite diem solennē in cōdensis vsqz ad cornu altaris · Et in · iij · regū · vij · dicit Quod salomon fecit altare aureum · Altare vero interius est cor mundū put infra dicet · Est eciā altare interius fides incarnaciōis de qua iubet in exodo · Altare de terra facietis michi · Altare autē exterius est ara crucis hoc est altare holocausti super quo cremabat sacrificiū vesptinum Vnde in canone misse dicit · Iube hec in sublime altare tuum pferri nc · Altare eciā exterius sūt ecclesiastica sacramēta de quibus dictū est · Altaria tua dne virtutū nc · Rursus altare est mortificacio nostra seu cor nostrz in quo carnales motus feruore spūssancti ofumunt · Secūdo altare eciā significat ecclesiam spūalem · Quatuor eius cornua significant quatuor mundi plagas p quas ecclesia dilatat · Tercio significat xpm sine quo mun9 nullū acceptabile patri offert · Vnde ecclesia solet oraciones ad patrē dirigere per cristū Quarto significat corpus domini put in parte vj · sub ti · de parasceue dicet · Quinto significat mensā in qua cum discipulis conuiuatus est xpe Sane legit in exo · q in arca testamenti siue testimonij reposita est testificacio idest tabule in quibz scriptū erat testimoniū · Licet eciā quedaz reposita ibi testionia dici possint et hoc i testificacionem q legem naturalē in cordibus scriptā suscitauerat i scriptis · Reposita ē eciā ibi vrna aurea plena manna in testificacionem q panem dedisset filijs israhel de celo · Et virga aaron in testiomū q omnis potestas a deo est · Et deutronomiuz in testimoniū pacti · quo dixerant omnia que dixerit nobis dns facienus · Et ob hoc dicta est arca testimonij vel testamēti · ob hoc eciā dictum est tabernaculū testimonij · Sup arcā vero factum est pciatorium · de quo dicet in plemio quarte partis in cuius rei imitacionē in quibusdam ecclesijs sup altare collocat arca seu tabernaculum in quo corp9 dni et reliquie reponunt Precepit eciā dns fieri cādelabrz ductile ex auro purissimo · exo · xxv · legit in · iij · reg · c · viij · q in arca federis aliud non est nisi due tabule lapidee quas posuerat in ea moyses i oreb quādo pepigit fedus dominus cum filijs israhel cum egrederentur de terra egipti · Et nota q tempe silue stri pape constantinus impator construxit basilicam · lat ranens · in qua posuit arcam testamēti quā tytus imperator apportauerat de hierusalē et candelabrū aureū cum · vij · infusorijs lucernis in qua archa fūt hec · annuli · et vectes aurei · tabule testimonij · virga aaron māna · panes ordeacei · vrna aurea · vestis inconsutilis · et arundo · et vestimentū sancti iohāns baptiste et forpices cum quibus tonsus fuit sanctus iohannes euāgelista · Sane homo si habet altare mensam candelabrum et arcam templū dei est · Oportz siquidē eum altare habere vbi recte offerat et recte diuidat · Altare est cor nostrz in quo debem9 offerre · Vnd in exo · pcepit dominus in altari offeres holocausta quia de corde debent pcedere opera igne caritatis accensa · Holocausta dicunt ab olon q est totum et tauma qd est incendiū vnde holocausta qsi ex toto incensa · In isto igit altari debemus recte offerre · et recte diuide · Recte offerimus quando bonū qd cogitamus ad pfectionem pducim9 sed nō recte diuidim9 si non discerte illud facim9 · qz sepe putat homo facere bonū et facit malū · et sepe ex vna parte facit bonū et ex alia pte facit malum · et ita ipe edificat et ipe destruit · sed tunc recte diuidimus · quando bonū quod facimus non nobis sed soli deo attribuim9 Mensam quoq oportet hominē habere vt inde panes verbi dei sumat · Per mensam sacrā scripturam intelligimus de qua ps · Parasti in ospectu meo mensam aduersos eos qui tribulāt me · i · dedisti michi scripturā contra tēptacionē demoniacam oportz vt hanc habeamus idest mēte reponamus vt panes verbi dei inde sumam9 · Pro defectu huius panis dicit hieremias · Paruuli pecierunt panem et non erat qui frangeret eis · Oportet eciā eum habere candelabrum vt bonis operibus luceat · Candelabrz exterius illuminās est opus bonū quod alios per bonum exemplum accendit de quo dicit · Nemo accendit lucernā et ponit eam sub modio sed sup candelabrū · lucerna uxta verbū domini est bona intencio quia xpe dic · Lucerna ē oculus tuus · oculus vero est intēcio · Non debemus ergo ponē lucernā sub modio

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sed supra candelabra quoniam si habemus bonas intencionē non debemus abscondere. sed bonum opus alijs in lumē et exemplū maifestare. Oportet eum eciā habere arcas que dicīt ab arcendo. Arca ergo pōt dici disciplina vl' regularis vita per quā crimina a nobis arcenē. In arca aūt sunt virga tabula et manna qz in regulari vita debet esse virga correctionis vt caro castigeē et tabula dilectionis vt deus diligaē. In tabulis enim scripta sunt mandata que ptinent ad dilectionē dei. Debet eciā ibi esse manna diuine plibacionis vt quā suauis est deus gustem9 et videam9 quia bona est negociacio eius iuxē illud puer. de mlieri forti gustauit et vidit qz bona est. Vt ergo templum dei simus habeam9 in nobis altare p oblacionē ne appaream9 in conspectu dei vacui iuxta illud ecē. Non apparebis in conspectu dei tui vacuus. Mensam p refectionē ne deficiamus in via quasi ieuni iuxta illud euangelij. Si dimiserim9 eos ieunos deficient in via. Candelabra p bonā operacionē ne simus ociosi iuxta ecē. Multā maliciam docuit ociositas. Arcā ne simus quasi filij belial. i. absqz iugo indisciplinati disciplina enīz necessaria est iuxē illud ps. Apprehēdite disciplinam nequādo irascaē dominus aē. De hijs eciam et alijs ornamētis in se. ti. diceē. Hoc altare ille edificat qui cor suū vera hūilitate alijsqz virtutibus exornat. Vñ gregorī. Qui virtutes sine hūilitate ogregat quasi q̄ puluerē in ventū portat. Per altare eñ cor nostr̄ intelligīt vt diceē vbi de altaris dedicacione a geē qd est in medio cor poris sicut altare in medio ecclie. De altari iubeē a domino in leuitico. Ignis in altari meo sp ardebit. Ignis est caritas altare est cor mundū. Ignis semp ardebit in altari qz caritas semp feruebit in corde nostro. Vnde salomon in canticis canticorum. Aque multe nō possunt extinguere caritatem. Quia eñ sp ardet extingui nō pōt. Vos ergo sēdm ꝓphetam agite diē leticie in ofrequētacionibus seu in condēsis vsqz ad cornu altaris quia reliquie cogitacionū diem festū agent tibi. De hac aplūs. Excellenciorē viam nobis demonstrat. excellenciorē viam dixit caritatē quia ipa est sup omnes virtutes et quicūqz ipsam habet omēs virtutes habet. hoc est verbū abbreuiatū qd facit dominus sup terrā qz a deo breue est vt dicaē habe caritatē et fac quicquid vis. Ex his nanqz duobz mādatis tota lex pendet et ꝓphete. Vel per altare vniuscuiusqz ammā intelligimus que edificaē dño ex lapidibus viuis. sez ex virtutibz varijs et diuersis. Porro lint lxamīa alba quibus operiē altare carnē siue humanitatē saluatoris designant. que multo labore candidanē siē et xpi caro ex terra. i. ex maria orta p multas tribulaciones ad resurrectionē et candorē et leticiam immortalitatis puenit. de qua filius exultat patri dicens. Concidisti saccū meū et circūdedisti me leticia. Altare ergo vestiri est animā immortali et incorruptibili corpe coniungi. Rursus albis et mūdis pānis operiē altare qñ cor mundū bonis operibz adornaē. Vnde apoc. ij. Vestimētis albis induaris ne appareat cōfusio nuditatis tue. Et salomon. Omni tpe vestimenta tua sint candida idest opa tua sint mūda. Medicum eñ ꝓdessz accedēti ad altare summā dignitatem et mfimā vitam habere. Vnde berñ. Monstruosa res est fides prima et vita yma gradus sūmus et stat9 infim9 igens autoritas et animi istabilitas nē. Pallia vero serica super altare posita sunt diuersorū virtutū ornamēta quibus anima decorata est. vestimēta quoqz quibz altare ornaē sunt sancti vt diceē in ti. sequēti. Principium et finis misse fiunt in dextera pte altaris medium in sinistra ꝓut in quarta pte sub ti. de mutaciō e sacē. diceē. Antiqui altaria ocaua facie bāt. ꝓpter illud qd legīt ezech. xliij. qz in altari dei fossa erat et hoc secund greg. ne holocausta suppositā ventus dispgeret. Dicīt eciā in c. xl. qz altare erat reflexū intrinsecus p circuitū. Ceterum grad9 quibz ad altare ascendiē spūaliter demonstrāt aplos et martires cristi quoscqz eius amore sagumē suum fuderūt. sponsa in canticis amoris vocat ascensū purpureū. Exprimunē qz quindecim virtutes que signanē per quindecim gradus quibus ascendebaē in templū salomōis et a ꝓphēta in qñdecim psalmis continue demonstratur quas beatus vir ascensiones in corde suo disposuit. Hanc scalam vidit iacob sūmitas eius celos tangebat. Per hos grad9 competent virtutum gradus intelligunē quibz ad altare idest xpm ascendiē iuxē illud ps. Et ambulabūt de virtute in virtutē. Et iob. p singulos gdus meos ꝓnunciabo illū. Legīt tamē in exo. Non ascēdes ad altare meū per gradus ne reueleē turpitudo tua. nondū eñ forte antiqui femoralibz vtebanē. In cōcilio toletano caueē. qz clerico9 causa dolōris in alterius priciez altare vel ymaginē exuēs vestibus vel lugubri veste vel spinis accingens vel ecclesie luminaria extinguens deponaē. Sed si ecclesia sua iure suo indebite spoliaē hoc causā memoris facere vel sēdm quosdā quemadmodū et in die passionis domī in signū tristicie altaria denudanē. qd tamē hodie consiliū reprobat lugdunen. Deniqz altaria que p somnia et p inanes quasi reuelaciones hominū cōstruunē reprobantur omnino.

¶ De picturis cortinis et ornamētis ecclesie.

Picture et ornamenta in ecclesia sunt laicorū lectio et scripture. Vñ greg. Aliud est picturaz adorare. aliud per picture historiā quid sit adorandum addiscere. Nam qd legentibus hoc ideotis cernē tibus pstat pictura qz in ipsa ignorātes vident quid sequi deberant. in ipa legunt qui literas nesciunt. Vane caldei ignē adorant et cogūt alios idē facere alia ydola oralentes. Pagani vero ymagines seu yconias et ydola adorant qd sarraceni nō faciūt qui ymagines nec habē nec videre volunt. moti ex verbo illo. Non facies tibi omnē similitudinem eorū que in celo vel in terra vel in